

Weerbarstig multitalent

We hebben de muzikanten, de labels, de feesten, de clubs, maar qua apparatuur heeft Nederland altijd een marginale rol gespeeld. Na Synton, Syntecno en een handjevol anderen hebben we nu het Utrechtse Tasty Chip Electronics, dat met de ST4 meteen een soort half workstation aflevert.

door Ruud Lekk > ruud@interface.nl

Geheel volgens de laatste trends is de ST4 begonnen als idee op Kickstarter. Toen er voldoende backers bleken te zijn, is de synth gebouwd en aan hen geleverd, maar nu zijn ze ook te koop voor de 'gewone' klant. Tasty Chips is eigenlijk gewoon een een- of tweemansbedrijfje, zoals veel Nederlandse bouwers dat ooit waren. Je ontwerpt iets, laat de onderdelen maken, soldeert het zelf in elkaar en verkoopt het vervolgens. De eurorack-business drijft op zulke fabrikanten. De ST4 heeft echter niets met eurorack te maken. De synthesizer is een uniek soort hybride die ik nog niet eerder ben tegengekomen. Mik een oude Commodore Amiga, een Akai MPC en een Korg DW-8000 op een hoop, hussel wat, en

INFO

- **prijs incl:** € 899,-
Kit: € 599,- (niet voor beginnende DIY'ers!)
- **distributie:** Tasty Chips Electronics, tastychipselectronics@gmail.com
- **internet:** www.tastychips.nl

dan heb je iets wat in de buurt van de ST4 komt. Hij is gebouwd naar een concept van de Zwitserse chiptune-muzikant STU. Je kunt 'm als desktop gebruiken, maar ook in een rack schroeven. Hij heeft midi-in/out/thru, zes audio-outputs en een audio-input voor de sampler. Ook is er een sd-card reader/writer om samples en songs weg te schrijven. Supergaaf: alle in/outs zitten zowel bovenop (voor desktopgebruik) als aan de achterkant (voor rackmount).

Johooo!

Het basisidee van de synthesizer is simpel: een vierstemmige polyfone synth met ingebouwde sequencer en sampler. De golfvormen worden digitaal opgewekt, maar de rest van het signaalpad is analog. Die vier stemmen

zijn overigens ook apart aan te sturen als vier monosynths. Een Unison mode ontbreekt nog, maar zit in een binnenkort te verschijnen update van de firmware. Per voice hebben we verder een multimodefilter, vca en vier envelope generators. Alle potmeters van één voice zitten lekker overzichtelijk op een rij naast elkaar. Er zijn vervolgens twee lfo's voor allerlei modulatiemogelijkheden.

De sampler en de sequencer maken de machine uniek. De sampler is een heerlijk eenvoudig ding, zelfs met ingebouwde microfoon, waar je *Johooo!* in kunt blèren, wat je dan over vier octaven kunt afspelen. Net als ooit bij de Casio SK-1. En zo klinkt het ook: 8bit sound, maximale sampletijd drie seconden. Maar je kunt ook samplen via een line input. De samples kun je knippen en lopen, en de rate en frequentie instellen,

om het nog wat brakker te laten klinken. Samples kun je opslaan op de sd-kaart die in het apparaat steekt. Een MPC is het niet bepaald, maar het werkt zeker.

Non-conformisme

Die sequencer is het hart van de machine, en die verraadt meteen ook waarom sommige dingen op een bepaalde manier werken. De sequencer is namelijk gewoon een tracker, zoals ze ooit gebruikt werden in Amiga computers, en waarmee niet alleen talloze gamesoundtracks, maar ook complete housetracks in de jaren negentig in elkaar werden gezet. Een tracker werkt met kleine audiobestandjes die je in een soort pianorol zet. Het heeft raakvlakken met een sequencer als Cubase, maar er zijn ook enkele essentiële verschillen, omdat je werkt met audiosamples in plaats van midi. Daarom is een computerkeyboard een van de belangrijkste dingen die je op deze synth moet aansluiten; vrijwel de gehele tracker is aan te sturen met (computer)

keyboardcommando's. Je hebt dan vier sporen met zestien steps tot je beschikking (of minder, dus polyritmes zijn mogelijk) en een editor met heel veel handige knip- en plakcommando's.

Je hebt inmiddels wel begrepen dat dit niet zomaar een zoveelste leuke synth is. Dit is de droomsynthesizer van één persoon, die wordt gemaakt in de hoop dat er nog een paar freaks te vinden zijn die dit snappen. Het is tegelijk het grootste voordeel en nadeel van de synth: zijn non-conformisme.

Geen allemansvriend

Hoe werkt een en ander in de praktijk? De eerste stap is eenvoudig: het uitprinten van de manual. Want die heb je nodig! Ik vind dit zelf een prachtig voorbeeld van een apparaat dat is bedacht door een engineer en niet door een muzikant. Waarom? Omdat er veel op zit dat niet kan, of dat wel kan maar bijna onvindbaar is, of onlogisch. Maar dan wel gezien vanuit een muzikaal standpunt: vanuit de techniek gezien zijn diezelfde dingen

100% logisch – waar ze zitten of waarom ze ontbreken. Het geeft de ST4 karakter, maar kan 'm ook best frustrerend maken om te gebruiken. Aan de andere kant is dat wel een eigenschap van echt goede muziekinstrumenten: je moet de klik voelen; allemansvriendjes zijn het zeker niet. Houd dus de manual erbij voor de verschillende modes, editors, instruments en trackersporen, die allemaal op het overigens erg mooie display te zien zijn. Vooral veel ermee doen, is het devies. Mocht je al ervaring met trackers hebben, dan voelt dit aan als een warm bad.

Verfrissend

Mijn grootste probleem was om te bedenken hoe ik een en ander zou gaan inzetten. Waar gebruiken we de sampler voor? Complete beats? Losse sounds? Alleen stemmen en dan sync hangen aan de rest van de studio? Het kan allemaal. Maar net zoals je met een tracker een ander soort muziek maakt dan bijvoorbeeld met Cubase, door het pad dat de sequencer je op leidt, ga je ook door de

De Electronics ST4 is gebouwd naar een concept van de Zwitserse chiptune-muzikant STU

sampler bijvoorbeeld sneller andere dingen maken. Want het zit erop, dus gebruik het dan ook maar. Je hebt zelfs voor het inspelen geen midikeyboard nodig, want het computerkeyboard dubbelt als enigszins simpel inspeelinstrument.

Ik vond het zelf na een wat frustrerend begin (hoeveel toetsencombinaties zijn er eigenlijk?) uiteindelijk een heel verfrissende manier van werken, en er komen ook duidelijk andere dingen uit dan wat ik normaal maak. Gebruik ik de synth op mijn normale manier, dan is het eigenlijk niet zo'n spannend ding en zijn het gewoon vier basic synthesizer-voices. Het is juist het workstationachtige gebeuren dat van de ST4 iets bijzonders maakt. Ik zou het graag een *poor man's MPC* noemen, maar doordat ie met de hand wordt gemaakt, is een ST4 duurder dan de MPC. Maar je snapt het idee.

Avonturier

De ST4 kan wel veel meer dan je in eerste instantie denkt. Alle voices zijn echt compleet individueel instelbaar en niet zoals bij een normale polysynth met één instelling voor filters of envelopes voor allemaal. Voice 1 kan dus over een low pass-filter gaan, en voice 2 over een high pass-filter. Met compleet andere envelopes. De waveforms zijn digitaal, maar klinken prima en doen me denken aan vroeg digitale en hybride synths als de Korg DW8000 of de eerste Ensoniqs.

SPECIFICATIES

- 4-stemmige synth
 - analogo multimode vcf per kanaal
 - 4 stereo vca's
 - 2 lfo's per channel met: saw, square, sine; 3 snelheden met schakelaar; Note Sync; lfo1>lfo2 crossmodulatie
 - loopende adsr-envelope voor vco, vca, vcf per kanaal
 - midi-in: monophonic op kanaal 1-4 and polyphonic op 5
 - midi-outkanaal 1-4 (via tracker)
 - 8-bit sampler met ingebouwde microfoon
 - digitale oscillators: saw, square, sine, noise, sample
 - ingebouwde bitcrusher
 - 128 instruments (midipatches):
 - 3,2" high color tft-display
 - on board 4-kanaals, 16-stapssequencer
 - te gebruiken als desktop en rackmount
- interfaces**
- 4x 6,35mm channel outputs
 - 2x 6,35mm master outputs (stereo)
 - 1x 3,5mm line-input (voor sampler)
 - midi-in/out/thru
 - usb-A (voor usb-keyboard)
 - usb-B programming/debugging-interface
 - sd-card, voor sample- en song-i/o
 - 3,5mm stereo hoofdtelefoon
 - 2,1mm dc-power (9-18V range, inclusief externe psu)

Heel gaaf dat dit soort compromisloze machines nog gemaakt worden

Leuk zijn ook zaken als het feit dat je een sample niet alleen kunt gebruiken als klank, maar ook als modulatievorm bij de lfo's. Zo kun je een beat samplen en deze door zichzelf laten moduleren. De lfo's kunnen elkaar crossmoduleren, er zijn sample & holds mogelijk, de envelope generators kunnen lopen, er is een ingebouwde bitcrusher, elke voice heeft een aparte output, et cetera, et cetera. Het levert allemaal spannend klankmateriaal op dat de avontuurlijk aangelegde muzikant zeer zal kunnen waarderen. Zoek je echter iets wat snel Minimoog-basjes maakt, dan moet je met een hele grote boog om de ST4 heen lopen.

De synth heeft hier een redelijk tijdje mogen logeren en ik moet zeggen dat ik er in die tijd best gesteld op ben geraakt. Het is echt zo'n apparaat waarvan je in het begin niet helemaal weet wat je er precies mee gaat doen, maar waarbij het erg goed werkt om je gewoon te laten leiden door wat er is. Het is een machine die je uitdaagt, die je soms gek maakt, maar die je aan het eind ook beloont met dingen die je van tevoren helemaal niet had kunnen bedenken. Er zijn niet heel veel synths die dat kunnen. Tegelijk wordt er wel wat van je gevraagd: een synth die je meteen verbaast en inspireert is dit

zeker niet. Je zult zelf aan de bak moeten. Maar mijn ervaring is ook dat dit soort synths het langst blijven inspireren.

Conclusie

Allereerst: heel gaaf dat dit soort compromisloze machines nog gemaakt worden. De succesvolle Kickstarter bewijst dat er nog een markt voor is ook, al zal het nooit Rolandachtige proporties aannemen. Als je snapt hoe dit concept werkt en wat je ermee kunt, en als je bereid bent er wat tijd en moeite in te stoppen, dan word je beloond met een echt uniek instrument dat soms heel verrassende dingen weet te maken. Het grootste issue voor mij is wel de prijs. Ik snap dat zoets als dit niet voor 200 euro kan worden gemaakt, maar vanwege de prijs is ie net te duur om als hebbeding erbij te hebben, en als enige synthesizer is het wel een erg eenkenige synth. Maar mocht je als synthesizerfreak niet weten wat je met je vakantiegeld moet doen: hier is het antwoord! ■

HET OORDEEL

+	• uniek concept
	• uitgebreide mogelijkheden en zeer compleet
-	• sommige functies onnodig omslachtig